

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної і спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ Оксана Остроушко

«___» _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни
«ЛОГОПЕДИЧНІ ІГРИ ТА ВПРАВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З
РАС»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Спеціалізація	016.01 Логопедія
Освітня програма	Спеціальна освіта (Логопедія)

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Розробник робочої програми:

Ю. Сіденко, доктор філософії зі спеціальної освіти, старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти.

Рецензенти:

О. Ковшар, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри дошкільної та спеціальної освіти «10» січня 2025 р., протокол № 11.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні вченої ради факультету педагогічної освіти «30 » січня 2025 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

Олена Ковшар

Робочу програму перезатверджено на 20__ -20__ навчальний рік без змін (засідання кафедри від « ____» _____ 20__ р., протокол № ____).

Завідувач кафедри

Олена Ковшар

Робочу програму перезатверджено на 20__ -20__ навчальний рік змінами й доповненнями (засідання кафедри від « ____» _____ 20__ р., протокол № ____).

Завідувач кафедри

Олена Ковшар

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна: Логопедичні ігри та вправи для розвитку мовлення дітей з РАС

Статус: вибіркова

Мова навчання: українська

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг (кредити/години)	Розподіл годин							Форма семестрового контролю
				Аудиторні заняття							
				Р	Л	С	П	Л	Ін	Са	
				а	е	е	ра	аб	ди	мос	
				з	к	мі	кт	ор	ві	тій	
				о	ц	на	ич	ат	ду	на	
				м	ії	рс	ні	ор	ал	роб	
						ьк	за	ні	ьн	ота	
						і	ня	за	і		
						за	тт	ня	за		
						ня	я	тт	ня		
						тт		я	тт		
						я			я		
Денна	3	6	4/120	48	16		32			72	залік

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців ступеня магістр за освітньою програмою «Спеціальна освіта (Логопедія)». Вона пов'язана з такими навчальними дисциплінами, як «Логопедія», «Логопедія з практикумом», «Неврологічні основи логопедії», «Спеціальна педагогіка з історією», «Спеціальна методика розвитку мовлення дітей з ТПМ». Вивчення курсу «Логопедичні ігри та вправи для розвитку мовлення дітей з РАС» - забезпечує формування практичних умінь і навичок щодо використання логопедичних ігор, вправ і прийомів, спрямованих на стимуляцію мовлення, розвиток артикуляційного апарату, фонематичного слуху, словникового запасу, граматичної будови мовлення дітей з РАС. Студенти ознайомляться з ефективними методиками мовленнєвої корекції, що базуються на ігровій діяльності, візуальних підказках, логоритміці, а також засобах альтернативної та додаткової комунікації (АДК). Окрема увага приділяється

розвитку здатності до індивідуалізації логопедичної роботи відповідно до потреб і можливостей кожної дитини з РАС.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок з використання логопедичних ігор та вправ у корекційній роботі з дітьми з розладами аутистичного спектра (РАС). Студенти опанують ефективні методи стимуляції мовлення, розвитку комунікативних навичок та альтернативних засобів спілкування, вчитимуться адаптувати логопедичні заняття до особливих потреб дітей з РАС та взаємодіяти з батьками й іншими фахівцями для досягнення успішної мовленнєвої інтеграції дитини у соціум.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення дисципліни «Організація та планування логопедичної роботи» студент повинен вміти:

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо);
- працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах навчальних закладів;
- дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

При вивченні дисципліни «Логопедичні ігри та вправи для розвитку мовлення дітей з РАС» використовують такі **методи навчання**, як теоретичні, емпіричні методи, методи індивідуалізації навчання. Застосовуються **форми навчання**: колективне, групове та інтегративне навчання; лекції, семінарські та практичні заняття, консультації. Кращому засвоєнню навчального матеріалу сприяє використання **технологій**: ІТ-технології, особистісно-орієнтована технологія, технологія співробітництва.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РАС.

Тема 1. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з розладами аутистичного спектра (РАС). Визначення поняття «розлади аутистичного спектру». Фактори, що впливають на розвиток мовлення дітей з РАС. Труднощі мовленнєвого розвитку дітей з РАС.

Тема 2. Принципи та методи логопедичної роботи з дітьми з РАС. Загальнодидактичні принципи та методи у логопедичній роботі з дітьми з РАС. Спецефічні принципи та методи в логопедичній роботі з дітьми з РАС.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПРАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ТА ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З РАС.

Тема 3. Ігрові технології у розвитку мовлення дітей з РАС. Роль гри у розвитку мовлення дітей з РАС. Типи ігор, що використовуються у логопедичній роботі з дітьми з РАС. Ігрові технології, що стимулюють розвиток мовлення дітей із РАС. Методи ігрового навчання у логопедичній роботі з дітьми з РАС.

Тема 4. Дихальні та артикуляційні вправи для розвитку мовлення дітей з РАС. Значення правильного дихання для мовлення. Основні типи дихальних вправ, які сприяють розвитку мовлення у дітей з РАС. Важливість артикуляційних вправ для корекції вимови. Методи адаптації вправ до індивідуальних потреб дітей. Використання ігрових та розважальних елементів для підвищення мотивації дитини, а також рекомендації щодо систематичності та поступового ускладнення вправ для досягнення ефективних результатів.

Тема 5. Використання візуальних та альтернативних засобів комунікації у логопедичній роботі з дітьми з РАС. Визначення поняття «альтернативні засоби комунікації», «візуальні засоби комунікації». Особливості використання візуальних матеріалів (картинки, символи, малюнки, соціальні історії та спеціалізовані комунікаційні дошки) для стимулювання мовленнєвої активності дітей з РАС.

Тема 6. Логоритмічні вправи для стимуляції мовлення у дітей з РАС. Визначення логоритміки та її значення у розвитку мовлення у дітей з РАС. Роль ритмічних вправ у стимуляції мовленнєвих навичок. Взаємозв'язок між ритмом, рухами та мовленням у дітей з РАС. Принципи побудови індивідуальних занять

з логоритміки для дітей з РАС. Особливості застосування логоритміки в комплексному підході до корекції мовлення дітей з РАС. Роль ігрових елементів у процесі стимуляції мовлення через логоритмічні вправи.

Тема 7. Соціальні та комунікативні ігри у логопедичній практиці з дітьми із РАС. Значення соціальних та комунікативних ігор у розвитку мовлення у дітей з РАС. Визначення соціальних та комунікативних ігор як методів корекційної роботи. Основні принципи застосування соціальних ігор у логопедичній практиці. Роль комунікативних ігор у розвитку навичок взаємодії та співпраці у дітей з РАС. Вибір ігор, що сприяють розвитку мовлення та соціальних навичок.

Тема 8. Планування логопедичних занять та співпраця з батьками дітей з РАС. Основи планування логопедичних занять для дітей з РАС. Визначення цілей і завдань логопедичних занять з дітьми з РАС. Структура логопедичного заняття: етапи та методи. Вибір логопедичних вправ та ігор для розвитку мовлення у дітей з РАС. Адаптація матеріалів і вправ для дітей з різними ступенями порушень. Способи оцінки прогресу дітей під час логопедичних занять. Співпраця логопеда з батьками дітей з РАС.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів тощо) і тем	Кількість годин										
	денна форма здобуття освіти						заочна форма здобуття освіти				
	загалом	з них					загалом	з них			
		лекції	практ.	лабор.	індив.	самост. роб.		лекції	практ.	лабор.	індив.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РАС.											
Тема 1. Особливості	12	2	4			6					

мовленнєвого розвитку дітей з розладами аутистичного спектра (РАС).											
Тема 2. Принципи та методи логопедичної роботи з дітьми з РАС.	10	2	4			4					
Разом за модулем 1	22	4	8			10					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ТА ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З РАС.											
Тема 3. Ігрові технології у розвитку мовлення дітей з РАС.	14	2	4			8					
Тема 4. Дихальні та артикуляційні вправи для розвитку мовлення дітей з РАС.	14	2	4			8					
Тема 5. Використання візуальних та альтернативних засобів комунікації у логопедичній роботі з дітьми з РАС.	20	2	4			14					
Тема 6. Логоритмічні вправи для стимуляції мовлення у дітей з РАС.	18	2	4			12					
Тема 7. Соціальні та комунікативні ігри у логопедичній практиці з дітьми із РАС.	18	2	4			12					
Тема 8. Планування логопедичних занять та співпраця з батьками дітей з РАС.	14	2	4			8					

Разом за модулем 2	98	12	24			62					
Загалом годин	120	16	32			72					

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання розуміються як сума балів за різні форми роботи: на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи (результатів неформальної освіти), тестових завдань.

За роботу на практичних заняттях – по 4 бали, максимально – 64 бали; за виконання самостійної роботи (результатів неформальної освіти) – 26 балів; за виконання тестових завдань – 10 балів. Мінімальна кількість балів, яку здобувачу освіти необхідно набрати для успішного складання заліку, – 50 балів. Форма підсумкового контролю – залік.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Базима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Інклюзивна освіта. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 144 с.
2. Бочелюк В. Й., Панов М. С., Позднякова О. Л., Турубарова А. В. Аутологія: навчально-методичний посібник. *Запоріжжя: Видавництво КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради*, 2023. 324 с.
3. Бойчук Ю., Казачінер О. Зміст підготовки майбутніх фахівців до формування комунікативної діяльності дітей з особливими освітніми потребами. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. 2020. С. 14-20
4. Біла О., Левицька Ю. Підсилення альтернативної комунікації молодших школярів із синдромом дауна з опорою на методику PECS. – 2022. URL: <http://surl.li/pweuw>
5. Куценко Т. О. Розвиток комунікації у дітей з аутизмом: методичні рекомендації. Київ, 2019. 28 с
6. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: навч.-метод. посіб. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.
7. Почкун Ю. О. Вивчення досвіду застосування новітніх корекційних технологій у роботі з аутичними дітьми. *Науковий часопис НПУ імені*

М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: зб. наук. праць. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. № 30. С. 78-83.

8. Сухіна І., Риндер І., Скрипник Т. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом : посібник. Київ : НАПН України, Ін-т спец. педагогіки НАПН України; Чернівці: Букрек, 2017. 191 с.

9. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Альтернативна і додаткова комунікація. Допоміжні технології: можливості для розвитку та спілкування : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 32 с.

Допоміжна література

1. Корекційно-розвивальні методики для роботи з дітьми з аутизмом (методичні рекомендації). Управління освіти і науки Чернігівської ОДА, Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. К.Д. Ушинського. уклад. Д. М. Литвяк, Л. О. Зленко. Чернігів, 2020. 78 с

2. Омельченко М. С., Кордонець В. В., Юдіна Н. М. Особливості застосування засобів логопедичної ритміки в корекційно-педагогічній роботі з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 78. С. 64–67.

3. Почкун Ю. О. Аналіз проблеми пізнавальної готовності до навчальної діяльності дітей із аутистичними порушеннями. *Інноваційна педагогіка*. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2018. № 6. С. 95-100.

4. Сіденко Ю. О. Педагогічні умови формування пізнавальної готовності старших дошкільників з розладами аутистичного спектру до навчальної діяльності: дис. .доктора філософії: спец. 01 – Освіта/Педагогіка ; 016 – Спеціальна освіта Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми, 2021. 268 с.

5. Сімко А.В. Особливості розвитку психомоторної активності дітей. Актуальні питання корекційної освіти. 2017. № 9(2). С. 205–214.

6. Холостенко С.С. Усунення вад мовлення у дітей молодшого шкільного віку засобами логоритміки. Логопед: науково-методичний журнал. 2017. № 12. С. 21–27

7. Черніченко, Л. (2022). Діагностика і корекція мовлення у дітей дошкільного віку. Acta Paedagogica Volyniensis. 2022. Т. 1, № 1, 234–238

8. Шостак О. Логоритміка як засіб корекції ЗНМ у молодших школярів. Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. Т. 3, № 52. С. 255– 259.

Інші інформаційні ресурси

1. Безкоштовний курс лекцій про АДК на каналі DyvoGra Books в YouTube

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLNs2uoBeP55hLIT6JSWyh1aqaOfuMXbm>

2. Безкоштовні піктограми соціального підприємства «ДивоГра»
<http://www.dyvogra.com/uk/download-for-free/>

3. Портал Autism.ua <https://autism.ua/>

4. Портал інклюзивно-ресурсних центрів <https://ircenter.gov.ua/>

5. Програма Асоціації Child.ua <https://child.ua/>

6. Раннє втручання в Україні <http://rvua.com.ua/>

7. Спільнота у Facebook <https://www.facebook.com/groups/AAC.UA>

8. Фонд «Дитина з майбутнім» <https://cwf.com.ua>